

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Nye Sange ved Havet

Citation: Drachmann, Holger: "Nye Sange ved Havet", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 283. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann04tom-shoot-workid56662/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

Saa fører de Kampen derud paa Gaden,
 Fra Stuen ud over Landet og Staden;
 Hvor selv han sig holdt for en Heit derinde,
 Derude vil næppe saa stor han sig finde;
 Og omvendt, hvor han en Synder sig troede,
 Fordi han saa ene i Stuen boede,
 Der vinder hans Haab sig et Tilflugts-Rum
 Ved det store *commune naufragium*.

Et *Menneske* netop, paa Menneskers Vej,
 Han føler sig stedse! fortvivler øj,
 Selv om hans Fod paa Vejen forvildes,
 Thi Menneskegerningen bærer sin Ret
 Og Hæder i sig trods Stænk og Plet;
 I den ærlige Viljes dybeste Grund
 Findes det Vink, hvormed Dommen formildes,
 Og sandt er det Ord i Menigmands Mund,
 At — hvor der handles, der spildes.

Fred med jert Støv!
 I Digte og Sange,
 En Del af et Liv,
 Som er endt.
 Saar har I hentet jer, Sporer fortjent:
 Nuvel, I kan være den Rejse bekendt.
 Forsoning og Fred paa den mødiges Vis
 I søger, og søger med Rette:
 Kun ikke Fred for *hver Pris!*

 NYE SANGE VED HAVET

Sommer 1879.

Gensyn.

Vær hilset igen! —

Du travende Hest med din flagrende Manke,
 Du vældige Kedel, som Stormhamre banke,
 Du hølgede Mark, som af Bygerne mejes,
 Du vippende Vægt, hvor Fregatskibe vejes,
 Min kæreste Sysse, fortroligste Tanke,
 Vær hilset igen!

Vær hilset, Du Hav med din gudfødte Styrke,
 Vær hilset, Du Gud, som de modige dyrke,
 — Vær hilset, Du Brudgom til smægende Strande,
 Du Ophav til Øer, til Næs og til Lande; —
 Vi mødes igen!

Og synes Du stundom at splittes i Dunst,
 At løses i Skum, at forgaa for din egen
 Styrke: Du er dog evindelig stegen,
 Lutret og rensat, af Kræfternes Kamp.
 Lænker Du bryder, af Jern som af Hamp,
 Dæmninger springer Du spottende over,
 Men der er lagt i de tumlende Vover
 Lov for din Vælde, Lov i din Kunst.

Ej vil Du fattes og ikke retfærdig
 Dømmes af dem, som paa Strandbredden slaar
 Hænderne sammen i Angest og raaber:
 Ve, i et Kaos det hele forgaar!
 Nej, den, som lyttende lægger sit Øre
 Did imod Striden, hvor haardest den staar,
 Vil gennem Stormen og Styrtningen høre
 Rytternes Slag, som i Bølgerne slaar.

Alt synes opløst, Styrelsen borte,
 Havet en tøjesløs, brølende Horde,
 Som gennem Dæmninger, Bomme og Porte,
 Sprængte og knuste, styrter sig ud;
 Masserne bølgel, Hestene skummer,
 Vaabnene fældes; Hurra og Skud; —
 Men bag ved Rækkerne hører Du Trommer,
 Rytternes taktfaste, rullende Bud . . .

Selv naar i maaneglansbævende Nætter
 Bølgen derude fra søger sit Spor
 Lydløs tilbage, og tøvende sætter,
 Aandedrætsrøvet, Foden paa Jord,
 Selv naar som Dødens din Stilhed er stor
 Og kun en uhyre Tankegrav rummer:
 Hører jeg Rytternes dæmpede Trommer,
 Anende, Hav, hvor din Lovgiver bor.

Lyse Nætter.

Paa Stranden skæiver ej det mindste Blad;
 Her ruller Søen sølvblank ud sit Bad,
 Og Solnedgangen leirer sig derover.
 I Himlen smeltes ind de bløde Vøver,
 Du skuer mod uendelige Sletter
 Af Barndoms minder uden mørke Pletter,
 Vemodig glad: —
 De lyse Nætter, ak de lyse Nætter!

Skænk mig —

Skænk mig, Du stolte Hav, din dybe Ro,
 Hvorunder Verden lædes og forsvinder;
 Skænk mig din guddomsfødte, faste Tro
 Paa Sammenholdet, som Korallens Bo
 Med Menneskenes Arnested forbinder!
 Da jeg i Stykværk kun det hele saa',
 Da maatte jeg med Væmmelse foragte,
 Med Had forfølge, eller blindt hen prise
 Saa mangt et Værk, hvad nu jeg kan betragte,
 Kold som din Bølge, under den Devise:
 Det passer alting sammen i et hele!

At maale sig, Atomet, med en Sum
 Af Milliarder i det store Rum,
 Det var vel „Højhedsvanvid“; — men at dele
 Den store Kæde, knække hist et Led
 Og kaste sig med Had, med Kærlighed,
 Med Afsky eller Hyldest ind i Striden:
 Dertil, o Hav, er ingen født for liden.
 Lær mig med dine Bølger frem at skumme,
 Lær mig et Strykens Had som dit at rumme,
 Naar Dybets skjulte Rev dit Hjerte skar: —
 Lær mig at hade, som jeg elsket har!

Anadyomene.

Ja, jeg har elsket. Hav, det skal Du vide:
 Tungt lægger Byrder Du paa Mandens Skulder,
 Ham, i hvis Aarer Oceanet ruller,

Ham, i hvis Side
Hjerteslaget slaar
Som de Bølger vide,
Der mod Polen gaar.

Ja, jeg har elsket. „Herfra disse Taarer,“
Saites som Skummet, ak men ej saa lette.
Vil Du mig dømme, huske Du dog dette:
Saltet forvitrer,
Men det levner Saar;
Taarerne forbitrer
Prentids bedste Kaar.

Ja, jeg har elsket. Hav, din store Scene
Synes saa øde; kølig Bølgen ruller.
Se, over Bølgen blinker frem en Skulder.
Ve Dig, som ene
Langs med Stranden gaar!
Anadyomene,
Nøgen, for Dig staar.

Pirater.

Jeg grebes ej af Rædsel ved din Stemme,
Selv naar den lød som Fatums i mit Øre.
Men vel af Mismod ved, hvad jeg fik høre
Af Ferskvandscapitajnerne derhjemme.
Urokket lod jeg Bølgen føre Slag
Med drøje Baadsmandsnæver mod mit Hjerter;
Næve mod Næve, det er Vennelag,
Lad Sæen slaa, den slog dog ej i Kvag!
Men der kom Rif-Pirater frem en Dag;
Stinkpotter kastede de fra sikre Krog,
Mens af et Havblik fængslet laa mit Skrog.
Et Bagholds-Overfald. Det sled mit Hjerter.

Ud fra dit Væld, det evige, det salte,
Som fra et Kæmpeorgels Pibespalte,
Der strammer mod min Sjæl en Melodi
Med Pathos, Lune, Graad og Lattertoner,
Med bløde Fløjtetriller, skarpe Skrig
Og Mindeduft fra Sydens Blomsterzoner.

Jeg hylded aldrig Tidens Sans for Lig,
 Jeg greb det evigfriske, evigsunde,
 Selv naar jeg sygned under egen Vunde,
 Og formød det i Kunst, og var saa fri
 At byde Godtfolk det som Poesi.

De kaldte det for Døgnværk; disse Sinker,
 Hvis eget tarvelige Husmandshus
 Med lavt til Loftet og med støvet Rude
 Er klinet op paa lutter Sand og Grus;
 De har en Aalestanger-Jolie ude,
 Som Døgnets Bølge hæver op i Dag,
 For brat mod Glemselskystens nøgne Brinker
 At kaste den i Morgen, knust som Vrag.
 Jeg vil ej standse Bølgen i dens Fart
 Ved selv at eksekvero disse Sinker;
 Jeg giver Dig dem, Hav; besørg dem snart. —
 Og saa min Tak til dem, der slog et Slag
 For Poesiens — ej Poetens — Sag!
 Der komme skal paa Havet vel den Dag,
 Hvor Digterskibet hejser sine Flag
 Og alle Rif-Pirater driver bag,
 Mens Hjemmets Kyster Skibet: Heldt tilvinker.

Jeg drømte.

Jeg drømte, jeg sejled saa sagtelig hen
 Om Bord paa mit Skib over Havet det vide;
 Bølgerne sprang ved min Side,
 De førte mine Sange saa vidt.
 Svøbt i min Kappe, agter ved Røret
 Jeg laa; jeg var træt af at styre og styre;
 Mandskabet sejled for Hyre,
 Men mit var Skibet, — ja *mit*.

Selv havde jeg bøjet dets buede Planke;
 For hver en Nagle, jeg drev i dets Tommer,
 Havde jeg følt min Hjertepuls banke;
 Nu laa jeg ved Røret, — en Drømmer.
 Jeg havde forglemt de skulende Blikke;
 Styrmanden tilgav mig ikke,
 At ej han var Skipper som jeg.

Kokken havde jeg ogsaa fornærmet
 En Dag, da han brugte saa kæphøj Munden;
 Jeg drypped den Fyr i hans eget Fedt,
 Saa bandt han de andre den Løgn paa Ærmet,
 At Skibet var slet fortømtret i Bunden
 Og vilde synke om lidt.

Og medens jeg drømte, og førend et Ord
 Jeg kunde faa frem, var jeg smidt over Bord.
 Bort fra Stedet med Skibet de før;
 Jeg hørte dem le og hovere.
 Jeg svømmed; snart kunde jeg ikke mere;
 Jeg øjned i Dybet dernede min Grav;
 Det mærked for Blikket. Saa blev jeg da *din*;
 Saa fik Du mig, altopslugende Hav!

Jeg øjned paa Bunden, imedens jeg sank,
 Hvor Tangskoven over Korallerne hænger
 Og Muslingen hvælver sig blaalig-blank,
 Et Leje, baaret af Strømmens Gænger.
 Der vugged sig Havfruen, svanevid,
 Med Smil som Barnet, med Lyst som en Kvinde;
 Da tænkte jeg paa den forsvundne Tid
 Nej, heller snappes af Dødshajens Bid,
 End hvile paa Lejet hos hende!
 At dø: nuvel, vi skal bort en Gang;
 Som Sønnen i Jord er Sønnen bag Tang,
 Men tommevis miste Forstand og Ære,
 Daaret af Læbens Sirenesang,
 Baaret af Havfruens skumbløde Fang,
 Nej, saa lad mod Hajen det bære! —

Jeg saa' den graadige Menneskeæder,
 Tangskovens Tiger, krumme sin Krop.
 Alt skød den paa Byttet fra Bunden op,
 Alt havde den lagt sig paa Ryggen til Bid, —
 Da lød der et drønende: Hund, herhid!
 Og en Trefork slog den for Munden,
 Og som Lynet var Hajen forsvunden.

Der stod en Sømand med graasprængt Skæg
 Fra Øre til Øre i fittrede Læg;
 Et Sølvbaand Haaret om Tindingen bandt,
 Brummende lo han, da „Hunden“ forsvandt.

Han åbned sin Mund, den var stor og bred,
Et Par Potter Saltvand svælged han ned;
Han spytted det ud og lo igen
Og brummed og nikked: „Goddag, min Ven!

„Jeg tænkte jo nok, at vi fik den Ære;
„Kun undred jeg paa, det saa snart skulde være.
„Saa han vilde kysse Dig, den Hallunk?
„Ja ja, han har faaet et ordenligt Dunk;
„Han skal altid bide — og stundom ihjel.
„Velkommen til Huse; Du kender mig vel?“ —

Jeg svared: „Min Tak, Eders Majestæt!“
Han afbrød: „Spar dine Titulatser;
„Jeg véd nok, deroppe Koilegerne stadser
„Med sligt; men det kender vi ej hørnede.
„Jeg ønsker velkommen Dig her i min Rede
„Uden Skrabud, som deroppe ved Hove;
„Vi tager Dig dér, hvor vi slap Dig sidst,
„Og takker — paa Sømands Tro og Love.

„Det glæder os ret, at se Dig saa frisk
„Hørnede, hvor alting lugter af Fisk.
„En Landkrabbe tog vi Dig aldrig for,
„Det er sikkert; men Folk, som synger om Havet,
„Kan være mer eller mindre begavet
„Med Havets Kende, med Stemplet paa Panden;
„Du ligner jo formelig en af vor,
„Du smager jo rigtig af Standen!
„Mig glæder det særlig, at ej Du vil kende
„Noget til — nok sagt Tøsen derhenne;
„Hun vil kun til Dumheder Folk forlede,
„Hun er rigtig en Sorg for os alle hørnede;
„Hun er rent ud sagt vores „Smertens Barn“; —
„Enhver Familie har jo sit Skarn.
„Men nok! Velkommen endnu en Gang;
„Jeg tænker, Du giver os straks en Sang!“

Jeg svared: „Jeg takker ... jeg takker Eder ...
„Men efter en Strofe forgæves jeg leder.
„Jeg skriver kun Sange ved Havet, forstaar De;
„Paa Havet til Nød, men ej naar jeg gaar i
„Havet til op over begge Ører.

„Jeg maa op i det fri, jeg maa løse en Planke
 „Under min Fod eller under min Tanke;
 „Desuden: — Jeg har en privat Mission;
 „Der er nogle, som jeg vil banke!“

Han lo, den gamle Graaskæg, og gned
 Sin Albu og stødte sin Fork i en Flynder:
 „Ho ho, Du bliver jo ganske hed
 „I Kammen; min Ven, Du est en Begynder!
 „Jeg saa' jo det hele. Kan *de* genere
 „Din Ro, de Pyre, saa si'er jeg ej mere;
 „Saa passer Du endnu ikke for os,
 „Vi Folk, som tager hver Ting med Lune
 „Og møder med Smil det forlorne Tros,
 „Som forsøger paa egen Haand at „neptune“.

„Saa tager jeg Dig ved din Bukselinning
 „Og laaner Dig her dette Baand om min Tinding
 „(Det gør, at Du, selv usynlig, kan se)
 „Og letter Dig op paa den faste Strand
 „At se, hvad det Mandskab er blevet til,
 „Som nu er naaet i Land.
 „Vil *siden efter* dit Regnskab Du klare,
 „Saa gør det, min Ven; men jeg tror mellem os:
 „Du kan din Ulejlighed spare. —
 „Det er kun for det *store*, man slaa's!“

Jeg følte mig løftet, jeg stod der i Land;
 Saa sneg jeg mig efter hver enkelt Mand
 Af Skibets Besætning, Styrmanden, Kokken,
 Lige til Dæksdrengen sidst i Flokken.
 Den tykkeste lejede sig Vogn og Heste,
 Paa Kapervis vilde han Strandvejen gæste;
 En tyndere gik til en Høkermadamme
 Og fik hendes Ja og Butik med det samme.
 Andre forsvandt i de snevre Stræder,
 Hvor Hymen har Værtshus og Amor græder;
 Nogle gik om i æstetiske Huse,
 Hvor Pjattet har indsat sin tiende Muse;
 En blev ved Dydens Dragoner Sergent; —
 Den sidste, en Dæksdreng, blev kaaret
 Til færøisk Repræsentant.

Og har jeg —

Og har jeg en skrøbelig Jolle blot
 Tilbage med Aarer og Sejl,
 Og er Ekvipagen end saa som saa
 Med Rifler og Lapper og Fejl,
 Og kan I end kigge mig Fejiene ud
 Og tage paa Kornet mig hist og her
 For Munden af et Salon-Gevær,
 Mens selv I forsigtig Jer hytter: —
 Min Jolle den staar dog vel nok for Skud
 Af saadanne Vaaben og Skytter.

Piaf væk! saa længe og lystig I vil,
 De Hagl er af maadelig Art;
 Der skal dog en større Kaliber til
 At standse min Baad i dens Fart.
 Er Jollen end skør og kun saa som saa:
 Jeg kender dens Fejl og dens Dyder.
 Hvor Hjertet er stort, bliver Manglerne smaa; —
 Piaf væk! Jeg sejler; I skyder.

Det er ikke Lune og Overmod.
 O aned I blot, hvor der bor
 En grundfæstet Tro bag de lappede Sejl,
 En Ro ved det rastløse Ror!
 Thi jeg og min Baad, og mit Mod og dets Grund,
 Er nittet tilsammen, vi prøvede to,
 Mens I, assureret for Gaard og for Bo,
 Er splittet i tusinde Stykker;
 Og *den* maatte være, som fandt Eders Bund,
 En sjælden duelig Dykker!

Kølvand.

Naar fra Havstokken ud paa det vigende Blaa
 For en Kuling, en passende frisk,
 Imod Lande, som disig i Morgenens laa,
 For at række en Kyst, som er grøn eller graa,
 Efter Æventyrfangst eller Fisk —
 For at prøve vor Baad, eller Maalet at naa,
 Vi kløved den rullende Bølge:
 Saa havde vi Kølvandets Fure
 Agten for Roret i Følge.

Det pludred der bagved, det smaalø, det sang;
 Det var Hilsen paa Farten: Haløjt!
 Og naar Stævnen med Hop over Søerne sprang,
 Og naar Sejldugen pressede den buede Stang
 Under Bougskvættets plaskende Støj —
 Og naar Baaden blev levende Liv paa en Gang
 Og favntog den vigende Bølge:
 Saa var Kølvet agten for Roret
 Et lige saa levende Følge. —

Naar i Havdybet frem,
 Som en kæmpende Hval,
 Imod Søgang, mod Vejr og mod Vind
 Dit Fartøj har brudt sig
 En møjsom Kanal,
 Hvor det akkurat passer med Siderne ind
 Og maa afstaa hver Tomme for Resten til Søen,
 Til den, der har Overtaget —
 Naar den brydende Boug
 Som et stønnende Bryst,
 Mens Tømret i Siderne vaandefuldt knaged,
 Har smagt denne Kæmpernes blandede Lyst:
 At have en Vej sig opdaget —,
 Saa hører Du agten for Fartøjets Rør
 Kølvetets glade, gemytlige Kor:
 Det var Ret. Vi er med. Hejs kun Flaget!

Og Du vender Dig bort, uvillig, og ser
 Mod dit Sejl, mod den krummede Mast.
 Du har nok at bestille nu her og nu der;
 Der skal kigges paa Körtet for Grunde og Skær
 Og ta'es Vare paa Bygernes Kast —;
 Du maa spænde dit Mod som en Staalbues Fjer
 For at stævne den voksende Bølge:
 Og bag Roret er stedse dit Kølvet
 I stedse voksende Følge.

Det stiger der bagved med rasiende Brag,
 Det bliver en „Slæbesø“ bred,
 Og jo mer Du forstærker dit ilende Jag,
 Desto mer vil det løfte og taarne sig bag,
 Til det krummer mod Roret sig ned —,
 Da maa lynsnar ved Styret Du være bered!

Dreje af for den entrende Bølge:
 Vogt Dig for Braadsø mod Bougen;
 Men mest dog for *Kølvandets Følge!*

—————
Bryd, Bølger, frem!

Bryd, Bølger, frem;
 Fortæl mig Sagn om disse gamle Lande!
 Nævn navnfrø dem,
 Som, slagne, steg i Land paa Hjemmets Strande! —

Vi synger om dem, som fra Slaget kom.
 Ifald de gik langsomt, med sænket Pande,
 Slukøret-vaklende, Minen from,
 Saa tog man dem faderlig mildt under Armen,
 Ledte dem frem
 Til et Sygehjem,
 Sørged for Kost og for Vask og for Varmen,
 Gav Bouillon dem i Skaaler at drikke,
 Spared paa Rødvind og Uldtæpper ikke, —
 Og tog saa til Andagtsbogen
 Og holdt dem ved Læsningen vaagen.

Thi mildt og goddædigt er Folkets Gemyt;
 Paa „Stiftelser“ mangler det ikke i Landet,
 Naar blot Du til Gavn er syg og forknytt
 Og ussel og mager og meget andet.
 Det lindrer at lindre det stakkels Kræ,
 Det gør jo saa godt i det falsomme Hjerte
 At stille en Synder hans Vunders Smerte
 Og — se ham til Gavn i Knæ.
 Da føler man ret sin indre Mission,
 Da vokser man selv i sin Overbevisning
 Og sikrer sig ved denne Naadens-Bespisning
 Synderens slemme Person.

Men anderledes, naar Gangen er fast,
 Naar Ryggen er rank, skønt Vunderne bløde,
 Naar Panden løftet og Øjnene hvast
 Ser Mængden mandig i Møde; —
 Den hører jo ikke hans stille Sprog:
 Tabte jeg hist, saa flygted I her,

Fejled jeg her, saa synded I der;
Mennesker fødtes vi alle,
 Mens vi lærer at gaa, maa vi falde! —
 Den stirrende Mængde ser kun hans Hang
 Til at holde sit Hoved i Vejret,
 Om Gangen er nok saa besværet;
 Folket kan nok lide støtte Mænd, —
 Naar Døden har strakt dem ad Marken hen;
 Men saadan en Fyr, som er overhalet
 Derude til Søs, som har Slaget tabt,
 Han skal ikke gaa, som en Danser skabt,
 Han skal værsgo' lade sig køre
 I Droske til Hospitalet!

O Hjemstavn, Havet fortæller ej nyt,
 Naar det siger: stort er dit rige Gemyt! —
 Du har tilgivet alt, hvad Sorg Dig har voldt:
 At Sindet blev snævrere Dag for Dag,
 At Snipper man skar af dit gamle Flag,
 At Hjertet blev lunkent og koldt; —
 Du har tilgivet alt, hvad man tilgive kan:
 Mangel paa Evne, paa Mod, Forstand,
 Paa Fremsynethed for By og for Land,
 Paa kongelig Adel, som forhen Du dyrked,
 Paa Kræfter, som skulde Dig styrke
 Med Støthed og Stolthed i Længden: —

Men aldrig, at nogen raged,
 Han være sig stor eller liden,
 En Fingersbred blot over Mængden!

Vale!

Vel mig, vel Dig, at Havet har lagt
 Sin Ring om vort lille Land!
 Derude fra bliver dog stedse bragt
 En Strøm til vor Strand,
 Med Vink til hver Mand,
 Og en Luftning, som rensende sender
 Sine Bølger langt op i Land.
 Ak, kunde vi alle blot løse, hvorledes
 Foryngelsen kommer til Vanen, som fredes,
 Til Fordøm, som henne bag Ovnbænken hedes,

Til Bedstefæders Sævn paa hans Pude —;
 Der er Kærne i Landet, men Kærnen er gemt
 Bag en Skal; og ofte blev Haanden klermt,
 Som forsøgte Skallen at knække. —
 Havet har *Magten* derude
 Til af Kærnen Spirer at vække.

Nyt vil der komme, som end ej er set,
 Som smiler ad al denne „Autoritet“,
 Hvormed man vil Dømminger bygge.
 Lad saa Nyheden have sin Skygge!
 Lyset har stedse sin Tjener i Følge,
 Ren er selv ikke den klareste Bølge.
 Men hvorfor bestandig ved Pletterne dvæle?
 I gamle, er I da saa skinnende,
 Pletfri, krystalklare Sjæle? —

I holder saa fast ved Jer Autoritet,
 Men *hvem* har da I med Jer Ungdom belet
 Og skrevet paa Brættet saa grov en Bêt? —
 Nu sletter vi Spillet for Eder,
 Mens paa Gulvet om Kridtet I leder.
 Det gamle maa gaa! det er Havets Sprog;
 I kan finde det i Eders egen Bog,
 Om I ellers kan huske den længer.
 En Ring har I slaaet omkring Eders Land,
 Fast er den kædet med Mand ved Mand;
 Ved den ene den anden hænger.
 Men Havets Ring den kan vide sig ud,
 Og den søger sin Kraft af det gamle Bud:
 Der maa *Stofskifte* til for at leve.

Saa spild ej Jer Alderdoms Dage med Breve,
 Med Skaaler, med Dokumenter og Tale,
 For at vise, *hvem* der er Hoved
 I Landet og *hvem* der er Hale.
 Der er *et* Dokument, som altid slaar til
 For at afgøre Trætten i Kræfternes Spil:
 Hos hvem findes *Ungdommen*?

Vale.

